

Проблеми адаптації іноземних студентів значною мірою визначаються їхніми національно-культурними особливостями й поступово змінюються в залежності від часу навчання, тобто від підготовчого відділення до старших курсів. З огляду на багаторічний досвід роботи з іноземними студентами ми можемо виокремити наступні етапи їх адаптації до нових умов мовного, соціального й навчального середовища, а саме:

- інтеграція в нову багатонаціональну студентську спільноту;
- засвоєння основних норм багатонаціонального колективу й формування особистісного стилю поведінки в ньому;
- створення позитивного ставлення до навчального процесу, навчальних дисциплін й умов самого навчального процесу;
- подолання мовного й культурологічного бар'єру.

З огляду на це, можна виділити основні аспекти, що детермінують успішність самого процесу адаптації іноземних студентів:

- *пізнавальний аспект* – здатність адекватно сприймати особливості умов нового оточення й керуватися ними у повсякденному житті;
- *інструментальний аспект* – наявність бажання, знань й умінь, що відповідають головним вимогам знаходження в іншомовному середовищі;
- *культурологічний аспект* – толерантне ставлення до національного менталітету, культури та традицій країни навчання;
- *психосоціальний аспект* – уміння контролювати свої потреби й виконувати відповідну статусу соціальну роль.

Валім О. С.

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

м. Харків, Україна

e-mail: e_valit@mail.ru

Міфологічне коріння як початок національних культур

(з досвіду викладання іноземним студентам)

Джерела національної культури в кожного народу свої. Але немає сумніву, що всі вони виходять із міфології, яка трактується не лише як сукупність переказів і легенд. Міфологія — це поетична філософія й основа психічних феноменів людства від давнини й до сьогодні. Зв'язок міфології із психологією й культурологією безперечний. Сучасний соціальний, ідеологічний і естетичний стан суспільства краще бачаться через міфологічні установки кожного народу. Зробити активним знання студентів про те, що міфологія — це форма свідомості, яка являє собою основу будь-якої культури, — ось мета роботи педагогів Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Знайомство з міфологічними джерелами образного мислення допомагає студентам побачити міфологію як психологію, спроектовану на зовнішній світ, дає можливість диференційовано усвідомити систему моральних цінностей російського народу. Це може стати значною допомогою студентам у їхньому глобальному особистісному розвитку — краще зрозуміти самих себе, підвищити свій загальнофілософський рівень, розширити власну культурологічну компетенцію.

Існує всепланетарна й всетимчасова єдність, її необхідно виявити в навчальному спілкуванні з представниками будь-якої національної культури. Вона впізнається через труднощі перекладів, фрагментарність джерел, дивовижність образів, символів і костюмів.

Інформування іноземних студентів про толерантність, про духовну чистоту й екологічно чистий спосіб життя давніх слов'ян може стати не тільки пізнавальним, культурологічним моментом у навчанні, але й прикладом для багатьох сучасників, що день у день руйнують свій дім — свою планету, прикладом того, як люди жили багато століть тому — в гармонії з природою.

На кафедрі української та російської мов як іноземних Центру міжнародної освіти ХНУ імені В. Н. Каразіна підготовка гуманітаріїв, філологів здійснюється в нерозривному зв'язку з урахуванням джерел загальнолюдської й

національної психології, в основі яких — міфологічне коріння, початок національних культур, світові міфологічні архетипи й артефакти. Студенти дізнаються, що найбільш архаїчний архетип — це Космічне Яйце, яке породжує Всесвіт — світи богів і людей, про те, що праобраз Неба — архетип творчої думки, праобраз споконвічних Вод — архетип джерела.

Один із варіантів архетипу Яйця — світовий Птах, який зносить це Яйце. Не менш давнім і поширеним у світовій міфології є образ Світового Дерева як «осі світу», його стовпа. Дерево уособлювало структуру Всесвіту в розрізі й різні світи-виміри на своїх «гілках». Праобраз Сонця й легендарних героїв — це архетип самотності й досконалості.

Викладачі на відповідному до початкового етапу навчання рівні намагаються показати студентам, що міфологічні архетипи є ядром ментальності національних культур і відбиваються потім у казках, прислів'ях, приказках, які являють собою не що інше, як зафіксоване Знання про енергоінформаційний обмін у Всесвіті. Праобраз Місяця — архетип наступності життя й вічного материнства, праобраз Воїна й Пастиря — архетип волі особистості й людського ідеалу.

Одна з найскладніших і мало вивчених груп символів у міфології — символіка ідеалу. Для слов'ян ідеалом була золота середина. На Світовому Дереві розташовані три світи — Прав (правильний світ, світ божеств вищого рівня), Яв (явлений людський світ) і Нав (мара, нижній світ). Через їхнє протистояння й разом з тим нерозривний союз досягається гармонія. Яв — та ділянка на Світовому Дереві, де відбувається єднання й вічна війна Праві з Нав'ю. Це один із ключових принципів у міфологіях багатьох народів — боротьба і єдність одночасно. Прадавні слов'яни намагалися жити за Прав'ю. Не за законом, а саме за Прав'ю — за совістю.

Крім того, ідеал — гармонію всього суцього — зображували як яйце. Існує міф, що спочатку замість Всесвіту було тільки яйце, небо й земля перебували в хаосі, подібно до вмісту курячого яйця. У яйці томився батько богів Рід. Силами любові Рід зруйнував свою темницю й створив світ, всесвіт, Землю.

Для іноземних студентів становить особливий інтерес розкриття глибокого сакрального змісту казки про Курочку Рябу, що є не чим іншим, як залишками прадавнього солярного міфу. Курочка Ряба, яка вміла говорити, знесла людям золоте яйце — привнесла у світ гармонію. А непутящі першолюди замість того, щоб берегти золоте яйце, намагаються його розбити — зруйнувати гармонію. Яка актуальна ця проблема й сьогодні! Але зруйнувати те, що створене богами Праві (Курочкою Рябою), не так-то просто. І отут з'являється сутність, яка живе в норі, під підлогою. Це житель Наві — миша. Вона своїм хвостом руйнує гармонію. А Дід із Бабою радіють? Зовсім ні! Вони плачуть — їм не подобається жити в дисгармонії. Але Курочка Ряба каже, мовляв, не хвилюйтеся, я гармонію відновлю — знесунове яєчко. У цьому й полягає сутність Праві. У казці присутній вічний конфлікт Ряби з мишею. Але якби не було миші (Наві) і яйце не розбилося б, чи була б потрібна людям Ряба (Прав)? Навряд чи, така вже людська сутність!

Цикл занять із міфології давніх слов'ян зазвичай закінчується «зворотним зв'язком». Іноземні студенти відчують органічну потребу розповісти й про свою міфологію. Навчальна група може складатися із представників різних країн: Китаю, Еквадору, В'єтнаму, Туркменістану, Канади, Швейцарії, США тощо. У природно-комунікативному середовищі іноземні студенти можуть використовувати тільки російську мову як засіб спілкування. І під час презентації основ своєї національної міфології студенти не переказують заучений текст, а продукують мовлення істинно творчо. Це стає дуже сильним мотивом у правильному граматичному конструюванні мовлення для студентів, їм важливо, щоб їх зрозуміли всі присутні в аудиторії.

Глобальні зміни на сучасному етапі розвитку цивілізації невпинно нарастають за швидкістю, складністю, впливом на суспільство й окремих людей. У процесах реформування практично всіх аспектів життєдіяльності виражається необхідність адекватного реагування на зміни, що відбуваються. Процеси інтенсивних змін справляють вплив і на систему освіти.

Викладачі російської мови підготовчих факультетів, враховуючи нові й постійно змінювані потреби в освітніх послугах, можуть і вже повинні сьогодні не сліпо додержуватися інструкцій, що містяться в стандартах, а, не знижуючи темпів, тематичного наповнення й посилення традиційних методичних прийомів, науково й практично обґрунтовувати нові раціональні прийнятні завдання навчання, корегувати їх з урахуванням нових навчальних умов.

Література:

1. Валит Е.С. Мифология древних славян. Композиция русской народной волшебной сказки / Е.С. Валит, Петришин Лука, Го Цзя, О.Н. Малышева. – Харьков: СПД ФО Тарасенко В.П., 2011. – 57 с.

2. Ворова Т.П. Досвід міфологічного прочитання знайомої казки / Т.П. Ворова // Тайни художнього тексту (до проблем поетики тексту). Збірник наукових праць. – Вип. 11. – Дніпропетровськ: Вид-во ДНУ імені Олеся Гончара. – С. 74–81.

УДК 378.091.64:37.378.147.016:81]–057.875–054.6:[378.09:61](477.64–25)

Васецька Л.І.

Запорізький державний медичний університет,

м. Запоріжжя, Україна

e-mail: larysa_v@mail.ru

Навчально-методичний комплекс як основа оптимізації мовної підготовки іноземних студентів у нефілологічному ВНЗ (із досвіду роботи кафедри мовної підготовки ЗДМУ)

Сьогодні у вищій школі України все більше уваги приділяється питанню підвищення ефективності системи професійної освіти за рахунок удосконалення педагогічних технологій і методик викладання дисциплін ВНЗ. Одним із шляхів вирішення цієї проблеми сучасного педагогічного процесу на мовних кафедрах нефілологічних ВНЗ є створення навчально-методичних комплексів.

Ці комплекси, на думку багатьох методистів, призначені допомагати у вивченні й систематизації теоретичних знань, у формуванні практичних